

Hrvatska

Color Media Communications sekcija
All rights reserved

Ojačat ćemo Hrvatsku investicijama i reformama, uz pomoć EU

Andrej Plenković,
predsjednik Vlade
Republike Hrvatske

Sredstva koja smo osigurali od EU u narednih deset godina bit će pokretač ubrzanog razvoja i jačanja otpornosti hrvatskog gospodarstva kroz ubrzanu digitalizaciju, ekološku tranziciju i usvajanje novih tehnologija.

Ovu i sljedeću godinu obilježava pandemija koronavirusa, ali prvi puta i sveobuhvatna i brza reakcija EU na ekonomsku i druge krize koje nosi pandemija, posebno u smislu obilne financijske pomoći te novog proračuna za period od 2021. do 2027. Koliko novca je namijenjeno Hrvatskoj, kako će se koristiti za oporavak i jačanje gospodarstva i reforme i je li Hrvatska spremna za povlačenje fondova, kao i o široj slici Unije u vrijeme krize, razgovarali smo s predsjednikom Vlade Republike Hrvatske Andrejem Plenkovićem.

Razgovarala: **Sandra Veljković**

Koliko je novca na raspolaganju Hrvatskoj iz EU u sljedećem razdoblju i koliko je on značajan za transformaciju zemlje, provođenje reformi te oporavak od krize uzrokovane pandemijom koronavirusa, kao i potresom koji je pogodio Zagreb?

Članstvo u Europskoj uniji donijelo je Hrvatskoj veliki poticaj gospodarskom i društvenom napretku i oporavku, što se dodatno potvrdilo u trenucima krize uzrokovane pandemijom koronavirusa. Jasan odgovor EU na krizu najjasnije se pokazao prilikom usvajanja Plana za Europu u srpnju ove godine, koji je vrijedan 1.824,3 milijarde eura u idućih sedam godina. Od toga se 750 milijardi eura odnosi na mehanizam EU za nove generacije i koji financira mjere usmjerene na suzbijanje gospodarskih posljedica pandemije, dok se preostali iznos odnosi na višegodišnji financijski okvir, odnosno proračun EU za razdoblje 2021-2027 godine. Za Hrvatsku je to značajno zbog činjenice da smo od navedenoga iznosa uspjeli osigurati 24,5 milijardi eura, odnosno preko 189 milijardi kuna. Veliki dio odnosi se na sredstva iz Mehanizma za oporavak i otpornost, čija je svrha pojačati oporavak gospodar-

stva od pandemije i učiniti ga otpornijim na buduće krize. Iz toga mehanizma očekujemo ukupno gotovo 9,6 milijardi eura, od čega oko 6 milijardi eura bespovratnih sredstava, uz dodatnu mogućnost korištenja povoljnih zajmova ako nam budu potrebna, u iznosu od oko 3,6 milijardi eura. Drugi veliki izvor EU pomoći su sredstva fondova regionalne politike EU za razdoblje 2021.-2027., iz čega Hrvatska na raspolaganju ima oko 9,15 milijardi eura. O značaju tih sredstava govori podatak da su ona na razini preko 16% prošlogodišnjeg BDP-a Hrvatske, što je najviši udio u usporedbi sa svim ostalim zemljama EU. Što se tiče obnove Zagreba i okolnih područja nakon razornog potresa, iz Fonda solidarnosti osigurali smo ukupno 683,7 milijuna eura, kao i brzi zajam od 200 milijuna dolara od Svjetske banke koji će biti iskorišten za obnovu obrazovnih i zdravstvenih institucija. Sredstva koja smo osigurali u narednih deset godina bit će pokretač ubrzanog razvoja i jačanja otpornosti hrvatskog gospodarstva kroz ubrzanu digitalizaciju, ekološku tranziciju i usvajanje novih tehnologija.

Koji u prioriteti određeni Nacionalnim planom oporavka i otpornosti, ključnim dokumentom za

► **povlačenje iz Fonda za oporavak i otpornost? Kako će se novac iskoristiti da se pojača otpornost ekonomije?**

Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.-2023. ključan je dokument čije je donošenje uvjet za korištenje sredstava iz Europskog mehanizma za oporavak i otpornost. Oko 6 milijardi eura bespovratnih sredstava iz toga mehanizma predviđeno je za Hrvatsku, što je preko 11% BDP-a. Tako visok udio nema ni jedna druga država EU, što samo potvrđuje da navedena sredstva mogu imati značajan utjecaj na provedbu reformi i investicija, a time i na gospodarski oporavak i rast. Sredstva ćemo usmjeriti u nekoliko komponenti, prije svega u jačanje otpornosti gospodarstva, što uključuje, između ostaloga, jačanje konkurentnosti i zelenu tranziciju, kao i ulaganja u prometni sustav, poljoprivredu te u razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma. Dodatno, sredstva ćemo usmjeriti u javnu upravu i pravosuđe, u jačanje otpornosti zdravstvenog sustava, u obrazovanje, znanost i istraživanje, ali i u područje tržišta rada i socijalne zaštite. Nismo zaboravili ni potrebe obnove od potresa i energetske učinkovitost, što je također sastavni dio našeg Plana oporavka i otpornosti. Kako bi se omogućilo financiranje investicija u tim komponentama, potrebno je definirati i reforme, jer se sredstva za investicije odobravaju po ispunjenju reformi, odnosno mjera koje definiramo.

Stoga je Plan oporavka i otpornosti dokument koji ima i reformski karakter, što dodatno doprinosi dugoročnoj stabilnosti društva i gospodarstva. U izradi Plana oporavka i otpornosti već duže vrijeme vrlo intenzivno surađujemo i koordiniramo se s Europskom komisijom. Sve države EU, pa tako i Hrvatska, u obvezi su poslati svoj Plan oporavka i otpornosti na usvajanje u Europsku komisiju do kraja travnja iduće godine, ali naša dinamika pripreme toga dokumenta omogućit će nam njegov završetak i znatno ranije. Naravno, prije toga, u proces ćemo uključiti i zainteresirane dionike, odnosno gospodarske i socijalne partnere.

Kojim tempom bi trebao stizati novac?

Prema prijedlogu regulative EU, predviđeno je da se prva sredstva u iznosu od 10% financijskog doprinosa za svaku državu EU isplate nakon usvajanja, odnosno odobrenja Plana oporavka i otpornosti. Za Hrvatsku bi to značilo oko 600 milijuna eura u drugoj polovici iduće godine. Pri tome je bitno naglasiti da su za financiranje iz Mehanizma za oporavak i otpornost prihvatljivi troškovi nastali od 1. veljače 2020. godine te očekujemo da ćemo i prilikom dobivanja avansnih sredstava imati reforme i projekte koji su ili već završeni ili u provedbi. To će omogućiti da se i avansna sredstva vrlo brzo usmjere prema reformama i investicijama definiranim u Planu oporavka i otpornosti. Daljnja dinamika dospijanja sredstava predviđena je polugodišnjom dinamikom, odnosno svakih pola godine predviđena su izvješća o implementaciji Plana oporavka i otpornosti te zahtjevi za plaćanjem prema Europskoj komisiji. Isplate će ovisiti o ispunjenju ciljeva navedenih u Planu oporavka i otpornosti.

Ciljevi su postavljeni ambiciozno, a hoće li ih Hrvatska uspjeti ostvariti? Jesu li administrativni kapaciteti dostatni za povlačenje tako velike količine novca?

Svi resori su uključeni u izradu Nacionalnog plana oporavka i otpornosti, oko čega imamo redovite konzultacije i sadržajne rasprave na razini Vlade. Ostvarit ćemo ciljeve, želimo maksimalno iskoristiti dostupna sredstva za oporavak Hrvatske i kvalitetniji životni standard naših građana. Država se pokazala učinkovito i pravovremenom u odgovoru na krizu uzrokovanom pandemijom koronavirusa, a to potvrđuje i činjenica da smo ove godine zadržali razinu investicijskog kreditnog rejtinga i od strane agencije S&P i agencije Fitch. Dodatno, agencija Moody's nam je sredinom studenoga podignula rejting (i nalazimo se samo jednu razinu ispod investicijskog rejtinga). Sve je to, između ostaloga, potvrda kvalitetne reakcije Vlade na krizu te povjerenja u provedbu re-

Nastojimo dogovoriti i omogućiti da značajan dio sredstava našeg Plana oporavka i otpornosti bude usmjeren na ulaganja u proizvodne i tehnološke kapacitete poduzeća, potom u potpore za likvidnost i investicijska ulaganja mikro, malih i srednjih poduzeća

formi, ali i potvrda političke stabilnosti te funkcioniranja državne administracije, što je pretpostavka uspješnog budućeg povlačenja i sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost, ali i iz fondova EU. Primjerice, za povlačenje sredstava fondova EU imamo već i u ovoj proračunskoj perspektivi EU (2014.-2020.) uspostavljen i funkcionirajući institucionalni sustav upravljanja. Unatoč niskoj ugovorenosti europskih fondova koja je u tri godine prije našeg mandata bila dosegla samo 9%, podigli smo je krajem 2019. na 83%. Početkom prosinca ove godine već smo dosegli preko 108%. Time se nalazimo među prvih 6 najuspješnijih država u EU.

Mogu li novac iz Fonda za oporavak i otpornost koristiti samo institucije ili i gospodarstvenici? Kako se oni mogu uključiti s obzirom na štete koje je pandemija nanijela poduzetnicima?

Vlada je na krizu uzrokovanu pandemijom COVID-19 reagirala brzo i čvrsto te pokazala ulogu i sposobnost aktivne države koja je u stanju pomoći privatnom sektoru u okolnostima bez presedana. Od početka krize donijeli smo niz mjera kojima smo očuvali 630 tisuća radnih mjesta i 107 tisuća poduzeća. Od ožujka do kraja studenoga, radnicima i poduzetnicima isplaćeno je putem mjera 7,4 milijarde kuna. Usvojili smo novi paket pomoći gospodarstvu koji iznosi 2,1 milijarde kuna. Poduzimamo mjere kojima želimo pomoći poduzetnicima da prebrode ovo teško razdoblje, očuvaju likvidnost i da spasimo radna mjesta. Učinkovitost mjera pokazuju podaci HZMO-a koji potvrđuju da početkom prosinca imamo 6 tisuća osiguranika više nego prije krize. Sredstva iz Mehanizma za oporavak i otpornost, odnosno predviđenih oko 6 milijardi eura bespovratnih sredstava te, ako nam bude trebalo, dodatnih oko 3,6 milijardi eura povoljnih zajmova možemo koristiti nakon što Europska komisija usvoji naš Plan oporavka i otpornosti, nadamo se, sredinom iduće godine. Mehanizam za oporavak i otpornost naglašeno je usmjeren na provedbu reformi te financiranje investicija koje omogućuju

Zahvaljujući politici koju je naša Vlada i parlamentarna većina vodila u protekle četiri godine, došlo je do smanjivanja podjela i tenzija u društvu te uključivosti prema manjinama

provedbu reformi, odnosno primarni korisnik je javni sektor. Naravno, natječeja za provedbu investicija mogu se javiti gospodarstvenici, čime im se povećavaju poslovne prilike i razvija posao. Međutim, svjesni smo da postoji velika potreba jačanja gospodarske aktivnosti i oporavka od pandemije tako da i naši gospodarstvenici dobiju povoljnije izvore financiranja za investicije, primjerice za ulaganja za bržu tranziciju prema zelenim i digitalnim tehnologijama. Stoga u pregovorima s Europskom komisijom nastojimo dogovoriti i omogućiti da značajan dio sredstava našeg Plana oporavka i otpornosti bude usmjeren na ulaganja u proizvodne i tehnološke kapacitete poduzeća, potom u potpore za likvidnost i investicijska ulaganja mikro, malih i srednjih poduzeća u vidu povoljnih zajmova, ali i putem jamstava poslovnim bankama uz mogućnost subvencija kamata. Za srednje kapitalizirana poduzeća i velike subjekte također pregovarano o mogućnosti korištenja financijskih instrumenata i bespovratnih sredstava za ulaganja u projekte zelene i digitalne tranzicije, ali i o mogućnosti formiranja jamstvenog fonda za poticanje likvidnosti i investicija za mala i srednja poduzeća te velike subjekte neovisno o djelatnosti poslovanja.

Kako komentirate argumente Mađarske i Poljske koje ne žele vezati isplatu sredstava uz vladavinu prava i njihov veto?

Nadam se da će se na razini Europske unije pronaći kompromisno rješenje koje će omogućiti da Poljska i Mađarska povuku veto i deblokiraju paket vrijedan više od 1,8 bilijuna eura. Kako bi ušla u Europsku uniju Hrvatska je u pogledu vladavine prava morala zadovoljiti vrlo visoke standarde. Ulaskom u Uniju taj proces nije završio, i to ne samo zbog sve većeg fokusa EU-a na ovu temu, već zato što smo svjesni značaja vladavine prava za demokraciju, jednakost građana i provedbu zakona. Dakle, mi se zalažemo za nastavak dijaloga, a ako on neće rezultirati zajedničkim dogovorom moguće je razmotriti i druge opcije koje će biti u skladu s europskim ugovorima.

Iako EU nije samo novac i jedini razlog za članstvo u Uniji, zasigurno je lakše imati ovakvu pomoć. Države Zapadnog Balkana na raznim su etapama prema članstvu. Tijekom hrvatskog predsjedanja, održan je summit koji je naglasio europsku perspektivu te regije, otvoreni pregovori sa Sjevernom Makedonijom i Albanijom, da bi nedavno Bugarska blokirala Sjevernu Makedoniju. Opet se ponavlja blokada zbog bilateralnih razloga, kao i u slučaju Slovenije i Hrvatske. Kako savladati tu i takve zapreke?

Odluka o otvaranju pregovora sa Sjevernom Makedonijom i Albanijom veliko je postignuće u procesu proširenja i drago nam je što je ona donesena tijekom hrvatskog predsjedanja Vijećem EU, uz snažan angažman Hrvatske. Smatramo da su obje države spremne za to i zalaže se za sazivanje međuvladinih konferencija na kojima će se otvoriti pregovori što prije. Bilateralna pitanja trebaju ostati izvan pristupnih pregovora u najvećoj mogućoj mjeri i valja ih rješavati u dobroj vjeri, kroz strpljivi dijalog i vodeći računa o ukupnoj važnosti pregovaračkog procesa. Otvorena pitanja među državama traže punu pozornost,

no okvir njihovog rješavanja je bilateralan u svojoj biti i takav treba ostati i u metodologiji.

Imenovali ste potpredsjednika Vlade, Borisa Miloševića, iz redova srpske manjine. Nazočio je obilježavanju u Kninu i u Vukovaru, dok je drugi potpredsjednik, ministar Tomo Medved, iz HDZ-a, posjetio Grubore gdje su stradali srpski civili. Takvi potezi, nesumnjivo, šalju poruku kako hrvatskoj javnosti i politici, tako i srbijanskoj. Ima li pomaka u bilateralnim odnosima sa Srbijom, posebno u vezi nestalih?

Zahvaljujući politici koju je naša Vlada i parlamentarna većina vodila u protekle četiri godine, prije svega oko smanjivanja podjela i tenzija u društvu te uključivosti prema manjinama, stvorili smo međusobno povjerenje, a samim time i preduvjetu za dolazak predstavnika SDSS-a kao člana Vlade na obilježavanje Oluje u Knin 5. kolovoza te u Kolonu sjećanja u Vukovar 18. studenoga 2020. Mislim da je to važna poruka i doprinos pomirbi, dijalogu, toleranciji i izgradnji bolje budućnosti za Hrvatsku. Moja inicijativa ima cilj da na pragu četvrtog desetljeća naše samostalnosti stvorimo preduvjetu za tolerantno ozračje u društvu, uz poštivanje vrijednosti Domovinskog rata. Što se tiče odluke da potpredsjednik Vlade i ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved ode u Grubore, kao i glede mog odlaska u Varivode, to je jasna poruka da svi naši sugrađani koji su bili žrtve ratnih zločina imaju pravo na pijetet, bez obzira na njihovu nacionalnost. Nikada nećemo prestati raditi na pronalasku nestalih osoba iz Domovinskog rata. To je minimum koji dugujemo za one koji su za Hrvatsku dali sve. Potpredsjednik Vlade Medved zajedno sa suradnicima već u prvom mandatu Vlade jako puno je činio po toj temi i nastojimo kroz saznanja u direktnim kontaktima sa susjednim zemljama i njihovim vlastima saznati što više informacija, koristiti različite međunarodne organizacije i posebne regionalne inicijative koje se bave tom temom.

Na čelo SAD-a dolazi Joe Biden. Znači li to kraj krize multilateralizma koji je vladao tijekom mandata Donalda Trumpa?

Čestitam i ovom prigodom izabranom predsjedniku Joeu Bidenu i potpredsjednici Kamali Harris na izbornoj pobjedi. Hrvatska vlada raduje se suradnji s budućim predsjednikom Bidenom oko učvršćivanja bilateralnih veza i poboljšavanju transatlantskog partnerstva. Svaki predsjednik SAD donosi sa sobom u Bijelu kuću svoju političku viziju i svoje strateške prioritete. U slučaju izabranog predsjednika Bidena, za očekivati je bitno veći multilateralni angažman Amerike nego što je to bio slučaj u posljednje četiri godine. Biden ima ogromno vanjsko-političko iskustvo i znanje o međunarodnim odnosima. U globalnim svjetskim odnosima multilateralizam, sa svojim temeljnim uporištem u organizaciji Ujedinjenih naroda, ne može biti učinkovit i dalekosežan bez aktivne uloge SAD-a.

Kako se EU snašla tijekom Trumpova mandata? Je li iskoristila krizu kao šansu i postala samosvjesnija i artikuliranija kao svjetska sila?

Zajednička vanjska i sigurnosna politika EU sastavnica je stalne evolucije Unije i temelj njezinog sve izraženijeg diplomatskog djelovanja. Rastuća uloga EU u međunarodnim i globalnim odnosima nije izravno povezana sa specifičnostima američke vanjske politike u vrijeme predsjednika Trumpa. S druge strane, povlačenje SAD iz nekih važnih multilateralnih okvira, primjerice Vijeća za ljudska prava Ujedinjenih naroda ili Pariškog sporazuma o klimatskim promjenama, dovela je do toga da se glas EU u tim forumima jače čuje, a mišljenje EU sve više traži. Unija se sustavno zalaže za međunarodni poredak utemeljen na pravu i pravilima, te na rješavanju globalnih problema kao što su klimatske promjene i migracije kroz multilateralne okvire i kroz aktivnu suradnju svih glavnih svjetskih čimbenika. EU je u svakom slučaju jedan od njih i to će biti i ubuduće. ■